

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Издази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.
За све остале земље 3½ франка у злату.
Поједини бројеви 30 потура.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidék).

Дечји дан.

У нашој Угарској домовини поникала је ове године једна нова установа, која је потекла из круга земаљске владе, а која се односи на децу, што остају без родитеља и на децу, за чије се родитеље не зна.

Кр. уг. министарство унутрашњих послова установило је један дан у години, кад ће се у целој домовини на јавном месту прикупљати дарови за децу, која су упућена на туђу милост; а из тих милодара, који се код министарства прикупљају из целе земље, подићи ће се, временом, завод, где ће се примати, издржавати и васпитати деца сама себи остављена. За Угарску је намењен за то 1. април по нов. кал. сваке године и то ће се од сад звати: *Дечји Дан*. Како је ове године отпочето први пут то прикупљање и овде У Новом Саду, одредиле су месне политичне власти, да то траје два дана и то: 1. и 2. априла о. г. На ту цел позвао је варошки велики жупан, све четири овдашње Добротворне Задруге женскиња, да га испомогну у том хуманом подуху, што су ове драговољно и учиниле и у та два дана под сеницом, која је подигнута била на најживљем месту варошком, држале су на измен-

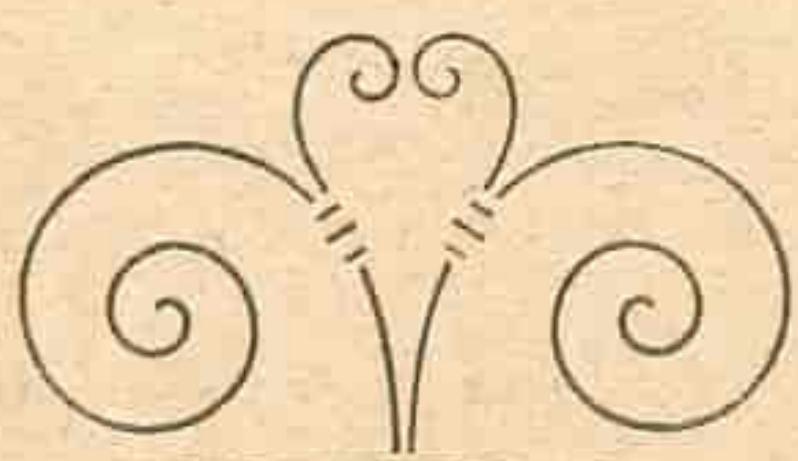
це Добротворна Задруга Српкиња, Прва женска Задруга (мађарска католичка), Јеврејска Задруга и Табита (Јеванђеличка Задруга) одређену урну за прикупљање милодара, те су тако прикупиле прва: 157 к, друга: 146 к, трећа: 110 к, а четврта: 79·02 к, свега: 492·02 К, што је предато вел. жупану на даље званично уредовање. Као што се види, врло лепа свота за једно место из тако ситних дарова (већином се спуштало по новчић два).

Ова нам се новина врло допала и тим примером могле би поћи и српске власти у Србији и Црној Гори, јер и тамо има гомила такe несрећне деце, за коју се држава и добри људи морају побринути у свом државном и опште човечанском интересу. Колико нам је познато већ се у Београду образовало посебно друштво мушких и женских чланова, који су примили на себе ту родољубиву дужност, и које и држава у нечем испомаже. Но кад би прихватила и тамо држава оваку ил сличну установу, много би више могло то друштво делати у прилог бољег моралног и физичног опстанка оне деце, која несрећом спадну на туђу милост.

Овакав један дан могле би устано-

вити и наше оностране црквене и просветне (автономне) власти за испраћавање српке сирочади или друге хумане и просветне сврхе. Баш тим, што се ту прилажу од добре воље мањи дарови, и понајвише новчићи, могу учествовати и најсиромашнији чланови. Тим би се начином увео цео народ у потпомагање народних потре-

ба и заинтересовао би се за своје народне задатке. А Добротворне За-друге могле би о својим друштвеним славама и патронима завести такав начин прикупљања дарова за своје месне хумане и просветне цели, а да се не морају за то само забаве приређивати.

Моја жеља.

Кад бих мог'о — што не могу —
Да узлетим вишњем Богу,
Да се пропнем кроз облаке
Пред небесне златне зраке,
Где 'но блиста Божји престо —
Да измолим једно место
За Даницу, звезду рáну,
Опевану — Богодану;

Ту да светли, да трепери,
С морем звéзда да се мери.
Па и сунце да засéне
Од светлости жарке њене.
Светли одсјај њених зрака
Да разгони вео мрака,
Да се руга сурој зими —
Да је славе херувими;

И ту звезда, суза чиста, —
Да пред Богом вечно блиста.

Београд, 3. јануара 1907.

Ј.

Руске жене.

О овој важној теми предавао је јесенас, г. П. Заболотски, професор Варшавског универзитета, у »Руском Кружоку« у Загребу. То врло интересно предавање мислим да ће и поштоване читатеље »Ж. Света« занимати, зато нека ми је слободно, да исто у кратким потезима изнесем:

Три драгоцености — вели проф. Заболотски — посједује руски народ, којима се пуним правом поноси, а те су: литература, умјетност и руска жена. У почетку свога предавања карактеризује савремени положај руске жене, њезине заслуге и успјешно дјеловање у свим гранама културног и социјалног живота. Ту своју карактеристику савремене руске жене илуструје занимивим примјерима, истичући н. пр. заслуге Софије Ковалевске, Вавилове и Кашеварове на пољу научном, затим радове грофиње Ростопчин, Марковићеве, Крестовске, Лозевицке, кнегиње Дашкове и многих других на пољу литерарном и умјет-

ничком, па прелази најпосље на дјеловање руске жене у обитељском, друштвеном и политичком животу. Иза тога црта историјски пут, којим је ишла руска жена прије него што је постигла савремени свој положај.

У зори историјског живота руског народа, положај је његове жене висок, као што се то може видјети из летописа из »руске правде« из билина (руске народне пјесме) и т. д.

Слично Либуши и Лудмили у Чеха, Вауди у Пољака, хрватско-српским женама јужнословенског епоса, имаду и Руси своју кнегињу Олгу, узор хармоније женске љепоте, енергије и ума.

Даље описује рад и заслуге руске жене до татарске епохе. Спомиње рад кнегиње Ане Всеволодовне у 11 вијеку на пољу народног просвјештавања оснивањем дјевојачке школе у Кијеву; око зближења Русије са западом радиле су на по се кћери кнеза Јарослава, једна удата за

француског краља, а друга за Наралда Смјелог. Црта рад и дјеловање руских жена до татарске епохе у афери обитељског и религиозног живота.

Татарско иго, које је оставило дубоких трагова у руском животу, утјецало је и на друштвени положај руске жене. Слично татарским женама, затворена је била и руска жена у терем (трѐм). Карактеристику теремског живота црта са свим својим лошим посљедицама на умствени и морални развитак жене. Та социјална измјена била је с друге стране од великог штетног утјецаја и на мужеве, који су се, лишени облагорођеног утјецаја жене, подавали пијанству, грубости и суровости. У љепшем и бољем положају налазила се једино сељачка жена, која је била и остала сарадница мужа. Сретне изнимке представљају нам посадница Великог Новгорода Маруфа Ворсукаја (М. Воческаја). Ксенија Годулова, сестре Петра Великог, Наталија (драмска списатељица) и Софија (политичка раденица.)

Затим прелази у доба великог препорода, доба Петра Великог, цртајући заслуге његове око побољшања друштвеног положаја жене. Петар Велики не само да је ослободио жену из терема, већ је и у многим другом погледу реформативно дјеловао и издавши либералније установе, обзиром на брак, на имовна права жене и т. д. За једну ствар само канда је слабо марио — а то бијаше умствено (духовно) образовање жене.

То се објашњује тиме, да се и на западу обраћало мало пажње женском образовању, које је тад стајало на веома ниском степену, бивши искључиво у рукама калуђерица, гђе се гојио и развијао само уски клерикализам, лажно образовање, набожност, мјесто истинитог и природног погледа на човјека и на свијет. Као примјер, који довољно карактерише сповремене погледе на жену, њезин ум и душевне способности лектор цитира једно мјесто из »Похвале глупости“ од Еразма Ротердамског:

»Жена је глупа и будаласта животиња, али ипак мила и забавна.

Није се бадава Платон колебао, како кажу, у који ред живих створова да уброји жену, у ред разумних или неразумних. Но у сваком случају прибиљежује глупости, као карактерни знак женског спола. И ако се догоди да жена постане славном и умном, то само тиме увеличава своју глупост. Ако право размислиш женскиње треба да

су благодарне тој глупости за то, јер су усљед тога несравњено сретније од мушкараца. Оне знају да спољашњом лепотом, коју нуним правом цијене више свега на свијету, могу и саме тиране потчинити својој тиранији.«

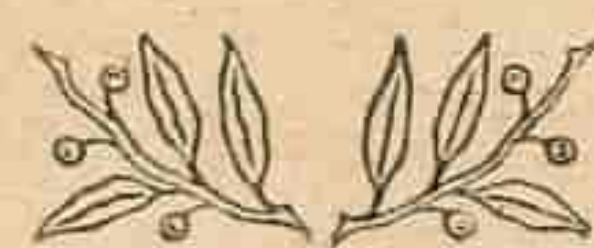
Важан значај за напредак руских жена имала су женска царевања у XVIII. вијеку (Катарина I. 1725—6, Ана 1730—40, Јелисава 1741—61, и Катарина II. 1762—96.) Катарина II. основала је год. 1763. прву женску државну школу т. зв. „Смољни Институт“ којег је подупирало све напредније друштво (Бедкиј, Сумароков, Фонвизин, кнегиња Дашкова и т. д.) Говорећи даље о вриједности, користи и недостатцима женских института и школа у олће прелази на реформе, предузете на њима за царевања Марије Феодоровне, истичући као најмаркантнију реформу нови смјер, по којем се од жене иште, да она буде мајка и жена грађанка:

Твој свети задатак јест
Наше геније у кољевци прихваћати
Упућивати душу нараштаја
Домовини синове васпитати
Новом мишљу, новом страсти
Огњем, љубави и љепотом
Покренути свијет на пут среће
И усталасати његов немар.

Као свијетли типови руских жена из оног времена нека буду овђе наведени кнегиња Трубецка, кнег. Волконска, типови руских жена од Некрасова и Тургенјева (његова Лиза и т. д.) Пушкинова Татјана, затим мајка Некрасова, Аксакова и т. д. Долази кримска војна и нов живот са епохом великих рефорама Александра II. Од свијетли се иште рад, од мушкараца и женскиња, јер жена треба да је сарадница мужа, како то вели славни хирург Пирогов у својим »Животним питањима«:

»Како ћеш удесити дане домаћег живота? Како радити да нађеш разумјевање у кругу ближих људи? Ако те не разумије она у којој си се надао наћи садруга у борби за идеал? Ако немарно и безбрижно, са посмјехом идиота у кругу своје обитељи, гледа она на ту борбу? Или као Марфа сва заузета кућевном бригом заокупљена једином мишљу како да угоди мужу и побољша његово материјално стање у животу. И најпосље ако не оствари живу мисао о васпитању дјете?“

(Свршиће се.)

Ј Е К.

Ти си добра, ја сам добар, —
Шта ћеш више, реци, дè?!
Шта нам смета, срце моје,
Да будемо сва и све?

Шта нам смета? . . .
Чудна света! . . .

Ни те знадем, нит ме знадеш,
Већ певуцам тако сâм, —
Ал' ако се варам, — јање!
Реци: где си, — да те знам!!

Београд, децембра 1906.

Биослав.

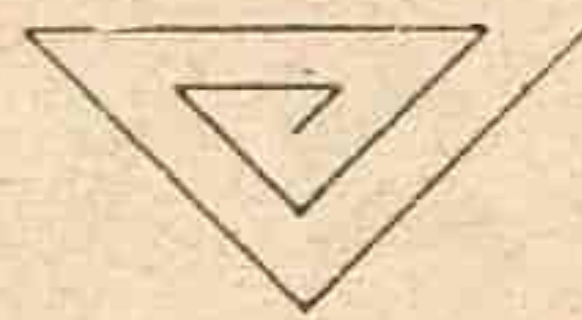
ЖАЛЕ СЕ НА ЗИМУ . . .

Жале се на зиму
Ови грешни људи:
Да је зла, опака —
Са њезине студи.

Али она мени
Пружа дане благе;
Мени је топло,
Покрај моје драге.

Горњи Милановац.

Влада М. Луњевица.

Шта си стала, шта ме гледаш?

Гђици С. Ш.

Шта си стала, шта ме гледаш?
Нисам ђаво, него човјек, —
А док буде неба било
Остаћемо исти довјек!

Један жели кору хљеба,
Други гази посред злата,
Ал' од свиху биће једном
Једна вел'ка хрпа блата . . .

Зворник.

Диван ће се лонац свити,
Од тог блата, од тог кала, —
То ће бити прво дело —
Човјекових идеала.

Шта си стала, шта ме гледаш?
Зар не појмиш жеље моје? —
Ја сам скроман, врло скроман,
Све што хоћу: Љубав то је!

А. Карабеговић.

„Психологија женскиња.“

(Свршетак).

Мозак у женскиња је лакши него у мушких, но то не значи ништа, пошто су и тежина и узраст мушких такође већи. Ако се тежина женскога мозга упореди са њеним узрастом, онда, излази да је мозак у женскиња већи него код мушких; а ако се тежина женског мозга упореди са тежином њеног тела, онда излази да нема у томе разлике између оба пола. У опште, нема стварне разлике између мозга мушких и женскиња; но у колико је и има, она је у корист женскиња.

У опште узевши, међу женскињама има мање разноликости у погледу телесног састава, него код мушких; и оне више личе једна на другу него мушки.

То су све телесне разлике између ова два људска пола, које је навео писац ове књижице. Све ове разлике женскиња: јача крв, округлао облик тела, већа количина масти, већи проценат воде у мишићима, већи труп (кад се упореди с рукама и ногама), глава и горњи део тела више погнути напред, мање крвних зрнаца, бр-

жи пулс, глас и положај ждрела, сузне жлезде, шира лобања, усправно чело, мала и округла доња вилица, развијенији нижи мождани центри и релативно већа тежина женског мозга — јесу карактеристичне црте дечје природе и дечјег организма, по којима се женскиње увршћују у ред деце.

Сад да видимо шта наводи писац ове књижице као најглавнију разлику у *духовном и умном погледу*.

У погледу ове разлике писац каже да опити и свемогућа испитивања не потврђују оно опште распрострањено примљено мишљење да је женскиње осетљивије према спољним утисцима од мушких. У опште, из чињених испитивања излази да се за сада треба уздржавати од оцене чулне пријемљивости код оба пола, јер се разлика још не може извести. Пронађено је само то, да женскиње боље разликује боју.

Исто тако, још не може издржати критику оно доста распрострањено мишљење да је женскиње вештије, окретније од мушкиња у свима механичким радовима. Ту испитивања показују много разноликости. Има примера где финије послове (по разним фабрикама) мушки раде вештије и сигурније него женскиње.

У погледу умних способности запажене су ове разлике између мушких и женскиња: Женскиње прима (схвата) све много брже од мушких. При изучавању ма каквог предмета женскиње брже схвата целину и групу, а појединости теже него мушки.

У сваком случају, код женскиња већу улогу игра субјективна страна; на све предмете она гледа искључиво са свога гледишта, свога искуства и својих жеља. Стога су оне много слабији критичари него људи, и стога је међу њима тешко наћи објективног судију.

Женски ум веома је неспособнији за стварање појмова, а нарочито апстрактних. Мисли њине блуде већином

по конкретним и индивидуалним пределима. Није тешко уверити се у колико различито врши свој посао ум мушких и женских. Ако се нареди да 50 мушких и 50 женских брзо напишу по 100 речи, не размишљајући много, видећемо: да речи које је исписало женскиње тичу се већином конкретних ствари, обухватају више целину неголи делове појединости. Сем тога, те речи биће већином из њене непосредне близине па све даље и даље, а мушки ће описивати или историјска факта у хронолошком реду, или догађаје од створења света до данас. Друкче речено: код женскиња ће више радити гледање, а код мушких ум.

Што се тиче памћења, ту женскиње стоји изнад мушких. У брзом састављању појмова женскиње прелази мушке, али где треба изводити логичке закључке, тамо женскиње изостаје. Женскиње је мало склоно анализи ствари, и не може тако брзо да појми однос делова према целини. Због тога оно је мање од мушких способно да врши опширне и најситније анализе свакога научног рада, да чине открића и проналаске. Женскиње се више интересује готовим, свршеним предметима. Наука, вештина и философија за свој напредак обавезни су искључиво мушкима.*

Но, што женскиње губи у одсуству дубине знања и мисли, то она надокнађује својом бистрином — досетљивошћу. Женскиње превазилази мушке својим тактом и много боље, с необичном вештином, уме да се извуче из сваког тешког положаја. Оне много боље и језике уче. Где год се уче мушки и женски заједно, утврђено је: да су мушки марљивији (?) али за то неспособнији; женске увек имају бољи успех, али после свршеног школовања мушки имају бољи

* Јест, али да ли то због женске умне неспособности, или што је женскиње вековима било запостављено и што оно има друго поље рада?

успех у раду. Женскиње се развија раније, али после достигнуте зрелости, слабо се развија. У раду где треба много стрпљења и рутине женскиње је много прилагодније, а за послове где треба сталности и издржљивости у току дужег времена, ту су мушки куд и камо бољи.

И у духовном животу, као и у погледу физиономије, женскиње је веома слично. Женскиње је конзервативно; мушки непрестано мисле о променама, старо да обнове, траже нове путове.

Једна од најважнијих разлика између мушких и женскиња јесте велика узбуђеност нервних центрова код женскиња. Женскиње влада узбуђеношћу у већој мери.

Разни начини исказивања осећања и промена, услед душевног потреса или узбуђења, много се боље и лакше опажају код женских него код мушких.

Симпатија, саучешће и милосрђе у већој мери се појављују у женскиња; они остављају свој отисак скоро у сваком њиховом делању. Женскиње је много благородније од мушких, јер је облагорођеног срца.

Што се тиче моралних особина (у ширем смислу, и ту се женскиње битно разликује од мушких. Број мушких преступника много је већи од женских.

Страсне жеље и пожуде у женским нису тако јаке, (?!) стога се не могу прекорети ни за неузддржљивост и друге томе сличне мане.

Главно наравствено достојанство женскиња је ампруизам, а главна мана: одсуство љубави према истини. Жена, у опште не воли истину, и склона је на лаж. (?!)

И с религиозног гледишта женскиње стоји много више од мушких. И женско кинђурење и неке свакодневне обичаје писац наводи за доказ да

је женскиње заостало од мушких за читава столећа.

* * *

Пошто је писац ове књижице навео овако све разлике између женскиња и мушких, он сам одговара на оне претпоставке, које су у почетку наведене, па вели: да се — по овим женским особинама — женскиње доиста приближује типу деце, да њихов развитак није задржан, али је мало задоцнио. Што се тиче вишег и нижег бића, на једном месту (стр. 29.) вели да женскиње није ниже биће, а мушки више; док на другом месту (стр. 31.) вели да »женскиње припада бићима нижим и мање савршеним по развитку.«

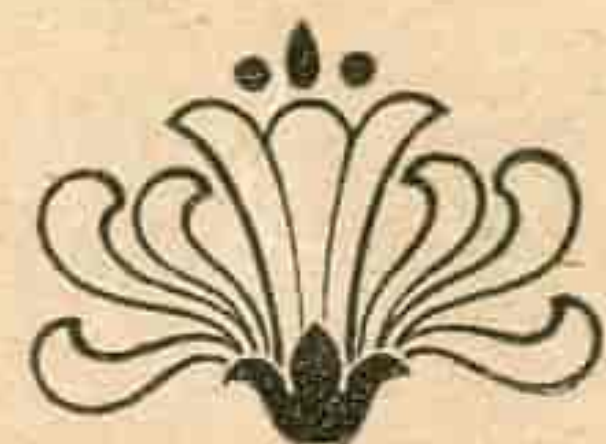
Но ипак све ове разлике, баш кад би оне и постојале, нису довољне за оснивање нарочите психологије женскиња. Оне анатомске (телесне) разлике између женскиња и мушких, не могу се ни узимати у обзир у овом у питању: да ли постоји психологија женскиња пошто се психологија бави само душевним радњама.

Што је женскиње за читава столећа заостало, то није дошло од његове неспособности, него за то што је оно вековима било запостављено. О његовом умном развитку нико није ни мислио. Да је овако, доказ су толики данашњи лекари, професори и писци женскиње, које не уступа мушким.

Кинђурење колико је доказ женске заосталости, толико и мушке, јер и сувише много има и ових који се кинђуре и који воле и траже женско кинђурење. Оне се, управо, за то и кинђуре да угоде укусу лепоте мушких.

Нема женске психологије!

8. новембра 1906. г. Ђ. С. КОЈИЋ
Београд. учитељ.

Питао сам.

— МОЈОЈ ОЛГИЦИ. —

Питао сам срце своје
Да ли само за те бије?
А срдашце куцат' стаде:
Све силније, све силније.

Питао сам душу своју:
Да л' те љуби силно, јако?
А душа се заталаса,
Уздишући све једнако.

Мостар, 1906.

Питао сам савест своју:
Је л' то љубав права, чиста?
А из ока суза једна,
Суза врела, тад заблиста. —

Ах, не питај за то више!
Сумња та ми живот мори;
Ето срца, ето душе, —
Из њих љубав моја збори.

Маринко.

ДОПИСИ.

Темишвар. (О забави српске женске задруге).

Темишвар је лепа варош, са много лепих паркова алеја, као ваљда ни у једној вароши у Угарској и са лепим великим зградама. На сред највећег градеког трга лежи леп српски, сад сасвим обновљени, владичански двор у византијском стилу, који је украс граду.

У овој великој вароши су некад живеале многе одличне и угледне породице српске и Срби су у опће били први међу мноштвом туђинског елемента. После се најугледније породице већим делом или изгубиле без потомства, или се раселиле или претопиле са удајом и женидбом међу странце и Српство је у Темишвару знатно опало. Но у најновије време и у Темишвару се Српство занавља и прикупља и дај Боже, да се што пре и опет подигне, те да буде као што је некад било.

Само нека увек Срби буду сложни за све наше светиње и за све што је наше и да сви заједнички раде, па ће се и наше мило Српство у свему дићи и нећемо остати у засенку, спрам туђина. Шта слога може, зато нам даје леп пример темишварска српска женска задруга, која је већ многу спроту српску децу снабдела оделом, те могу да похађају школу а и многој српској сиротињи је потпором сузе убрисала.

Чланови ове вредне задруге, и ма да је Српство сарамерно врло мало према великом броју туђинштине у Темишвару, смеју да у првој и најлепшој дворници: у градеком редуту приреде велику забаву, забаву првога реда и онда да изведу, да та забава испадне у моралном погледу

у пуној мери сјајно а и да материјални успех ни мало не заостане иза моралног. То је задруга, која тек од 1900. год. постоји, и пре радила, па је радила и ове године.

О том лепом делу темишварске женске задруге, о њеној овогодишњој забави хоћу да напишем коју реч, да осоколим дичне Српкиње темишварске и на даљи овако леп и сложан заједнички рад. Милина је било погледати скупштину задружну у каквом се лепом броју све те красне и врсне Српкиње наше искупиле, кад су закључиле, да се приреди забава у редуту, те да се покаже да су и Срби дорасли другима. Па онда с каквом су вољом и с каквим едушевљењем радиле Српкиње, да остваре овај закључак задружни! Заиста су биле похвално ревностне и управо неуморне, те су заслужиле, да се рече која реч и у јавности о овој лепој заузимљиво сти њиховој за оно што је наше.

Забава та женске задруге била је на св. Три Јерарха о. г. Сала је била лепо искоћена, па дивно осветљена електричном светлошћу и украшена српским ћилимовима. Распоред је био одбран, са каквим се програмом у овом великом граду, где публика разуме па и тражи праву уметност, једино и могу забаве с чашћу приређивати.

Прво је војна музика лепо и прецизно одевирала предигру из опере Бенгалског Тигра од Пера Стојановића, нашег познатог уметника на виолини. За тим је уметник свирао ове пијесе: 1. Арија из опере Бенгалског Тигра и 2. Valse Carice од Вјенијавског. А како је свирао умет-

ник и компониста г. Пера Стојановић који сад у Бечу живи? Много речи требало би да човек опише ону дивну, право уметничку свирку, ону велику вештину, којом уметник уме да измами најфиније звуке из своје виолине. Звуци су се ти час нечујно губили у пијано, као успомена на лепе дане прошлости, час јекнули силном снагом, као одјек данашње бујне среће... Уметник се просто титра својим инструментом и неограничено владао срцима слушалаца. Тако може само прави уметник и права уметничка душа свирати! На много изазивање публике одевирао је уметник још и своје „Српске звуке“ такође особито лепо. У знак захвалности уметник је добио леп венац.

Гђца Стефанија Шербанова певала је врло лепо „Први Ђулић“ од Р. Толингера. Госпођица има врло леп и пријатан сопран; суделовала је из љубави према задрузи, те нека јој је искрено хвала. Задруга јој је из захвалности дала киту цвећа.

Сад је дошла на ред тачка једне младе српске уметнице на гласовиру гђе Рајне Димитријевићеве из Београда. Гђца је свирала прво „Концертну Етиду 8. бр.“ од Сауера, а после тога „Сан летње ноћи“ од Мендлсона. Имала еам прилике чути, како интерпретира гђца Рајна, то се с правом може убројати у најбоље, што се на овом пољу може дати. Млада ова свирачица својом свирком све нас је просто занела. Она њена особита техника, оно осећајно извађање, енергија, па сваки тон чист било у пијану било у фортеу то је просто изненадило. Нарочито код другог парчета беше свирка гђе Рајне право дивно борење са гласовиром. Гђа Рајна је заиста и највеће тешкоће у ретко тешком парчету Мендлсон-Листову потпуним разумевањем и недољивом снагом и успехом савладала и цела је публика, очарана овако лепом свирком, урнебесно тапшала и поздрављала усклицима признања нашу уметницу. Још је гђца Рајна одкликвана китом свежа цвећа.

Најтоплије препоручујемо ову нашу врсту уметницу из Београда која је 8 година слушала конзерваторијум у Бечу, и другим нашим задругама ради суделовања на забавама им, те да уживају у правој уметности. После гђе Рајне приказала нам је гђца Софија Марковићева и сама члан задруге, један монолог превод с француског, њена пријатна појава и разумевање, којим је гђца тако лепо и чистим српским

нагласком приказала наивну младу девојчицу, показује, да има лепа дара за то. Публика је с великом пажњом пратила приказ и на крају је изразила своје допадање. И гђца Марковићева је награђена китом цвећа.

Задруга је имала од ове забаве преко 2800 круна прихода, те и ма да су трошкови врло велики, ипак је преостало задруги преко 800 круна чистог прихода на њене цели.

А како је лепо извела ова млада и вредна задруга, која стоји под покровитељством врло уваженог архипастира *високопреосвећеног господина дра Георгија Лешића, епископа темишварског*, ову забаву, тако јој је и остали рад њен у свему врстан и сваке хвале достојан.

За лепи успех забаве заслужују нарочито похвалу ове вредне госпође часнице: председница Меланија Јанковића, капетаница потпредседница, Даница Љ. Лотића, благајкиња Софија Берића и уз њих ове вредне одборкиње као чланови приређивачког одбора: Марија Новаковића, Марија Ђаковића, Катица Ненадовића, Марија Поповића, Даринка Унтерајнер рођ. Стефановићева, С. Арсеновића, М. Црњанска, К. Долга и М. Лазића, које су о свему бригу водиле и свима силама трудиле, а нарочито распродавањем карата, да забава што лепше и повољније испадне. А био је у помоћи и вредни тајник задружни г. Душан Берић, учитељ.

Морам забележити још и ту лепу појаву, да су се неке наше младе Српкиње девојке придружиле горњим Српкињама и у послу их својски помогле, а то су дичне Српкиње наше ове: гђе Јелена и Маријана Анталове, Меланија Григоријевићева, Софија Марковићева и млади женски лекар др. Бојана Стефановић. Треба да додам и то, да је био од помоћи задрузи и штот. госп. М. Живановић, чиновник код градске капетаније. И наша и страна публика, које је на забави било врло много, није могла довољно да се нахвали и лепо изведеног програма и опћег уживања, што им га је задруга то вече пружила. Игранка је особито живо и весело текла, јер је било много играча и међу овима нарочито много официра, те се младеж врло лепо забавила и наше су игре сви играли. У свима дневним листовима темишварским мађарским и немачким (има их 6) врло симпатично је поздрављена забава темишварске српске женске задруге и истицано је, да ова забава иде у ред најбоље успешних забава у месојеђама ове године

А кад се још каже, да је таквих забава било и бива у Темпшвару врло много, онда је то доказ, да је забава срп. жен. задруге заиста врло лепо успела.

И страна и наша публика пропраћала је и пропраћа сећање на ову забаву са жељом, да задруга сваке године приреди оваку забаву.

То и ми велимо, желећи задрузи увек тако лепог и моралног и материјалног успеха.

Банаћанка.

Голубинци. Добротворна Задруга Српкиња у Голубинцима приредила је 21. фебруара (6. марта) забаву са играњем.

Прва је то забава што ју је приредила наша млада задруга, а ми смо сретне што смо рећи да смо њој постигли велики успех.

Програм беше одабран и добро изведен. Тајник задруге г. Бранко Јанковић поздравио је госте усрдном добродошлицом. Између неколико лепо отпеваних песама приказан је садржајни мелодрам Драгутина Илића „Добročинство и Захвалност, а на свршетку: Ј. Протића „Јанковић Стојан“ слика пенсенисана по народној пјесми: „Ропство Јанковић Стојана“. (Пјесме удесно за кор по народним мотивима: Алекса Шантић.)

Највећи успех ове забаве лежи у томе што нам пође за руком да том приликом пружимо у своје коло многе чланице из околних места. Тако наша задруга броји већ сада преко 40 чланица. Но о томе други пут више.

Овом приликом хоћемо да изречемо најтоплију захвалност г. г. који нам помогоше да забаву нашу успешно изведемо. Захваљујемо цењеним госпођицама: Десанки Николићевој, Зори Јовановићевој и госп. Т. Поповићу, члановима срп. пев. друштва бнђијског, те њиховом вредном коровођи госп. Хаусвалту на пријатељском суделовању у песми и свирци. Хвала госп. Паји Радовановићу град. ветеринару из Митровице што се одазва нашем позиву, те дође и вештачки одигра „Јанковић Стојана“. Хвала нашем младом пријатељу госп. Кости Стајићу техничару из Земуна, на неизмерним услугама које нам је том приликом указао, а хвала и свесној, узорној омладини голубиначкој, која се вољно примила да нам испомогне програм извести.

Задовољно нас је и материјални успех наше забаве, а о томе поднеће управа извештај.

Срећан је почетак нашег делања — још сретнији нека је даљи нам рад!

Задругарка.

Рад добротворних задруга Српкиња.

Нови Сад.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је своју одборску седницу 13. (26.) марта 1907. под председништвом своје начелнице, г-ђе Јулке Радовановићке. У овој седници прочитана је захвала г. Лазе Дућерског, велепоседника сентомашког на избору за почасног члана. Прочитала се захвала и Исидоре Шерио, забавиље мокринске, што је задруга обдарила њену сестру Јованку удадбеним даром, која се удала у Филаделфију (Америка). Прочитало се и решење црквеног одбора срп. правосл. цркв. општине новосадске, којим изјављује, да неће ничим накнадити овој задрузи издатак за зидање забавишта, о чему ће се известити и задружна редовна главна скупштина. Прочитан је допис «Привредника» из Загреба, којим објављује, да би један ваљан, млад Србин, трговац из Будимпеште, да се жени ваљаном Српкињом, која би имала бар 10.000 К мираза,

па ако има такве прилике, да се тамо пријави. — Перовођа је известио, да је послао на углед друштвена правила г-ђи Катарини Ј. Ђукићки. — Прочитан је извештај рачунски о забави друштвеној, која је одржана 24. фебруара (9. марта) о. г. који је примљен и наређено, да се штампа опширније у овом друштвеном листу. — Издата је припомоћ горњокарловачкој приправници Љубици Шундуковој 20 К и г-ђи К. Михајловићки 5 К.

Ср. Карловци.

Главна скупштина Добротворне задруге Српкиња Карловкиња у Карловцима, одржана је у недељу 17. фебруара о. г. у присутности лепог броја друштвених чланица, а под председништвом вредне друштвене председнице г-ђе Милеве уд. Гојковић. Из извештаја управног одбора ваља забележити, да је Задруга прошле го-

дине утрошила у припомоћи 547.32 круне, у милостиње 119.08 круна, у прилоге 108.04 круне а за школску децу 394.77 круна. Задруга је дакле на разне добротворне сврхе издала у год. 1906. близу 1200 круна, што је одиста знатна помоћ овдашњој сиротињи. На овој скупштини, сетила се задруга свога бившег члана, пок. *Паје Марковића Адамова* и одала му по част ускликом: „Слава му!“ Од важнијих предмета споменућемо, да је закључено, на Малу Госпојину о. г., крсно име Задругино, прославити *десетогодишњицу* опстанка друштвеног. Протектор Задруге, српски Патријарх Георгије Бранковић, изразио је жељу, да годишњу припомоћ од 400 круна, коју је досадањих година непосредно давао овдашњем Забавишту, од сада преко Задруге даје истом Забавишту, што је са захвалношћу примљено, те је и прорачун за год. 1907. према томе измењен.

Ново часништво Задруге састављено је овако: Милева уд. Гојковић, председница; Милева Николић, подпредседница; Ружица Вујић, благајкиња; Стеван Симеоновић Чокић, перовођа; Марија Балугџић, Милева Георгијевић, Јованка Гргур, Даринка Добродолац, Љубица Јовановић, Марија Коњевић, Емилија Недељковић чланови одбора; Марија Малушевић, Јулка Пантелић, Марија Поповић, прегледачице рачуна.

Досадашњем Задругином перовођи, Ђорђу Ракићу, изражено је признање и захвалност на труду и заузимљивости око Задруге.

Тиме је завршена главна скупштина овога друштва. После седнице уручила је гђа Катица Красојевић друштвеној председници, за спомен својој пок. матери Марији Панаотовић, као прилог Задрузи, своту од 20 круна.

Босанска Дубица.

Добротворна задруга Српкиња у Бос. Дубици основана у јесен 1901. године, улази сада ова наша установа у шесту годину свога живота, и о коме смо ради да први пут у нашој јавности речемо ријеч двије.

Као што је монотон цио друштвени живот наше варошице, тако је био једноставан и живот и рад наше задруге. Поред редовног примања чланарине и издавања главнице на камате, као и поред свакогодишњих издатака за сиротињу — при болести — ил другим приликама као и дарова за цркву ил' школску дјецу,

приреди се обично сваке године сијело ил' забава у корист благајне. Исто тако бивају и свако-годишњи парастоси. Тако се и ове године у недјељу 19./II. одржао парастос за умрле чланове † Јелени Поповић из Загреба, Милеви Ђурчин из Н. Сада, Ангелини Слијепчевић из Бос. Костајнице, Даници Цикоти и Савки Шпици из Бос. Дубице.

Са малим приносима удовољава се и малим захтјевима. Овећа потреба мјесног напретка указала се већ одавна на мањкању српске учитељице за женски ручни рад, те је задруга већ ове године вотирала овећу суму за хононар на приватну подуку женског ручног рада у срп. школи. Дочим ће приликом отварања нове српске школе овђе — стално плаћати срп. учитељицу из својих срестава; јер задруга данас располаже са 3000 круна готова новца. Ето! камен по камен палача, зрно по зрно погача! Прије шест година, кад је покренута идеја за задругу, нешто с' ненависти према покретачу и т. д. тешко се отпочело да се идеја оствари. И док се грађани бораху за подизање цркве, школе, школског фонда, пјевачке дружине, дотле ето мало по мало животарећи ова установа данас оснива фонд за учитељицу — а да се тај терет ни осјетио није! Камо срећа да је прије бар 10 година отпочела живити!

Не могу а да не споменем име заслужне жене по ову нашу установу — име њеног основатеља т. ј. госпође Стоје Ј. Мисаљевић, која је и три године као предсједница руководила овом општом установом.

У том потхвату особитих заслуга имају и госпође: Марија Ђапа, Стана Милинкова и Анђелина Бижић — као досадање предсједнице.

И данас их има у самом овом мјестанцу, који још не увиђају користи за будућност, од ове установе — ал' то само принципијално. (Наша српска болест!) те зато и немамо онолико чланица колико би могли имати.

До данас у задрузи уписано је утемељача: 14, данас редовних чланова има 16 а потпомажућих 71, свега 101. Од ових је лијеп број чланица са стране међу којима се налазе: као Њ. В. Митрополит Евгеније, Милева Симићева (срп. књижевник) Аркадије Варађанин из Новог Сада, и многи други, што овој задрузи служи на понос и част.

Редовни годишњи приходи износе на 500 круна — и прирастом главници — расте и приход сваке године. Препоручујемо новој управи (нарочито предсједници госпођи Милеви Павића) да се својски заузму око унапређења задругина — нарочито око скупљања чланова, јер:

«Потомство дјела суди
Што је чије даје свима» (Његош).

Б е ч.

У суботу 3. (16.) фебруара 1907. одржана је под председништвом гђе Јелене Остојић 4-та главна скупштина Добротворне Задруге Српкиња у Бечу. Председница је отворила скупштину поздрављајући присутне одабраним речима. По извештају тајнице ово би био скроман рад из године 1906. Задруга је чинила према својима средствима следећа добротворства: „Привреднику“ је у корист смештања женске деце у српске куће послато 50 круна, осим тога обвезала се Задруга стално Привреднику шиљати 20 круна. За Змајев споменик послато је 10 кр. а за споменик Милице Стојадиновић Српкиње 5 круна. Два помоћи достојна ђака добијали су месечну потпору од 10 круна и то један од почетка па до свршетка школске године; други је примао по 10 круна месечно од почетка школске године па до конца априла. Примање је било кр. 581'97 фил. а издато је само на милостиње 199 круна и то већином потребитим ђацима. Приликом немиле смрти председника „Зоре“ Исаковића одавала се Задруга леним венцем, а на позив Вел. Бечкеречког певачког друштва при освећењу њихове заставе послато им је 5 круна. Задруга је имала прошле године два забавна вечера, и један излет. Све три забаве биле су врло добро посећене и моралан успех је био добар. Славу своју, о св. Ваведенију, прославила је Задруга црквеним обредом, резањем колача и исти дан споменио је преч. г. прота Михајло Мишић умрле чланице. И ове године, о Ускресу, није Задруга заборавила »Привредникове шегрте«, по нашем лепом српском обичају били су обдарени разним поклонима. Задруга је смрћу изгубила на жалост две чланице и то гђе Кат. уд. Барић и Александру Екман рођ. Јоановић. Обе чланице оставиле су Задрузи легат свака по 100 круна. Слава им, и вечан спомен! Задруга је обе чланице уврстила у ред добротвора. Себном изгубила

је задруга 3 редовна члана и једног потпомажућег, а добила 3 редов. и једну потпомажућу чланицу. Скупштина је са пажњом саслушала извештај и примила га на повољно знање. Часништво и одбор бирано је поново опет на годину дана.

Сара Дилитријевић
тајница.

В р ш а ц.

Дозволите, да Вам у кратким потезима изнесем рад главне скупштине добротворне задруге Српкиња Вршчанака, држане у Вршцу, на дан Вел. Тријерарха 30. јан. 1907. год.

Гђа Мара дра Цепењага, подпредседница управног одбора констатујући да је присутна $\frac{1}{3}$ оверовљених задругарица, отвара скупштину и поздравља присутне чланице искреном добродошлицом.

Пречасни г. синђел Стефан Николић, перовођа, с болом у души извештава, да су два ревносна члана ове задруге, гђа М. Павковићка и г. Милутин Попов, у току прошле године преминула. Скупштина одаје последњу пошту упокојенима устајањем и узкликом: „Слава им!“

Велике хвале вредан је говор г. перовође, којег ћу у најкраћим цртама изнети и овде, јер је у њему оцртао ревностан рад наше добротворне задруге. Исти гласи овако:

Протекла је ево опет година дана од нашег последњег састанка, на којем смо, носећи на срцу нашу задругу и интересе њезине пажљиво саслушали, у ком је правцу делала наша задруга год. 1905. на којем смо се истински и својеки поразговорили о томе, шта би јој била задаћа и на којем смо поред донашања осталих закључака обавили избор целокупног управног одбора и поклевивши своје поверење тада изабратим особама, положили у њихове руке бригу и старање о нашој задрузи и поделили им право а уједно ставили им у дужност остварење смерова њезиних на даљу годину, односно две године дана. У име управног одбора, нека ми је дозвољено, да изнесем извештај о томе, шта је све тај одбор минуле, 1906. год. посвршавао, уједно изнећу слику важнијих момената у животу наше задруге за ту годину дана.

У првом реду споменућу, да је управни одбор извршујући закључак лањске скупштине из своје прве седнице известио гђу Савку Суботићку о томе, да ју је славна скупштина једно-

гласно са одушевљењем изабрала за почасну чланицу добротворне задруге Српкиња Вршчанака. Гђа Суботићка благодарила је на избору брзојавно а пред прославу нашег неумрлог, српског књижевника, Јована Стерије Поповића, ставила нам је у изглед наша дична почасна чланица да ће споменутој прослави присуствовати и лично се захвалити на избору, да би се том приликом са чланицама наше задруге упознала и прозборила коју. Са великом радошћу поздравно је управни одбор вест о доласку узорне Српкиње у нашу средину, чинио је припреме, да би јој боравак у нашој средини што пријатнијим учинио. Но поред најбоље воље задругарице нису могле извести своје лепе намере, јер очекујући брзојавно извешће о коначној одлуци њезиној, које није стигло; јер је гђа Суботићка у то време болешћу спречена била; престадоше извађати програм целог њезиног боравка али и поред тога ставила се наша задруга у свако време на услугу нашој почасној чланици, чим смо дознали, да је у изасланству Кола Српских Сестара амо стигла, а били смо уз њу готово цело време, док се овде бавила.

У току минуле године управни одбор одржавао је тачно своје седнице, извињујући оне чланице овог одбора, које су болешћу или других каквим породичним приликама спречене биле.

Водио је бригу о сиромашним ученицама овдашњих српских вероисповедних школа, када је 34 ученица топлим зимским оделом а 24 ученица обућом снабдео.

Уважио је молбе сиротих удовица, давајући им припомоћ у мањим и већим новчаним свотама. Притекао је у помоћ некој сиротињи, која се без своје кривице, у бедном стању налазила. Придељењу милостиња поступао је одбор обазриво и праведно.

Минуле године приредила је наша задруга једну летњу забаву и једно расолопирство. И једно и друго показало је лепог моралног и материјалног успеха. Поред наших Срба и Српкиња видели смо на тим забавама и врло леп број пноверних одабраних гостију, који су својим присуством дали јасног доказа о томе, колико цене нашу задругу и да су вољни у свако доба потпомоћи ју у извршењу њених родољубивих смерова. Прилог од мајалеса послат је у Загреб као прилог ове задруге за градњу девојачког интерната. Вотиран је прилог од 50 кр. женском

„Алумнеуму“ у Сомбору, 5 кр. „Слози“ и т. д. и т. д.

Примио је управни одбор молбу „Привредника“ у ствари старања за женски подмладак, позив на прилагање срп. нар. позоришту и молбу „Кола Српских Сестара“ за распродавање календара „Вардара“ издатог у корист пострадалих Срба у Старој Србији и Македонији.

Привредник је извештен, да управни одбор са разлога, што само периодично држи своје седнице, а Привреднику је нужна брза информација, опуномоћио и замолио своју чланицу гђу Љубицу дра Баторке, да у горњем предмету са Привредником преписку води и потребна му разјашњења даје, што је иста одборкиња савесно и вредно одправљала.

Управни одбор је озбиљно размишљао о томе, да би женска задруга требала да узме у своје руке бригу и надзор над шегртима, који су посредством Привредника у лепом броју смешћени у разним радњама нашега места.

На реду је да прозборимо коју и о нашој „Раденичкој школи“!

Говорећи о истој са задовољством наглашавем, да су препоне из ланске године већим делом отклоњене. Уверили смо се о савесном раду наше учитељице Данице Стојановић у споменутој школи, која је потпуно схватила позив свој и знатно се усавршила у кроју и шаву женског одела. За доказ томе може послужити тај факт, да су ученице, које су без знања најелементарнијих појмова ступиле у школу, које су дакле под њом почеле учити, стекле доста лепог знања и рутине, тако, да данас већ и (оне саме) зарађују и своје потребе у жен. оделу саме посвршавају, с друге стране пак та околност, да су оне Гђе, које су нам школу са порудбином потражиле, са израдом одела разне врсте задовољне биле. Да би набавили што већи број ученица, те тиме показали и у будуће већег моралног успеха ове школе, покушали смо ове године и држали једно јавно предавање, којем су присуствовале изузев чланице наше задруге, Српкиње ратарке, које су вољне своје девојчице дати у ту школу. Пошто смо том приликом увидели, да ће тако јавна предавања временом од замашног утецаја бити, особито по наш ратарски сталеж, чије је знање и познавање оваких наших смерова врло скучено због кућевних великих обавеза; то смо се решили, више таквих предавања држати и на њима се свој-

ски поразговарати са нашим ратарским женама о домазлуку, о надзору, реду и раду у кући и ван ње.

Размотривши свестрано питање о раденичкој школи, уверио се је управни одбор да је она за живог и донео је у последњој својој седници једногласан закључак, да се школа и на даље одржи, а нада се, да ће славна скупштина радо дати свој одлучујући глас за то.

А сада да прозборимо неколико речи и о прослави 25. годишњице наше задруге.

Ове године навршује се 25. година, како је мален број родољубивих Српкиња по примеру код просвећенијих народа, те и код Срба у неким местима ударио темељ добротворној задрузи Српкиња Вршчанака. Сада је задруга стигла до прве веће мете своје, са које може са поносом погледати на свој рад за минуло $\frac{1}{4}$ столећа, па би нужно било да ту своју 25 годишњицу прослави. С тога управни одбор моли славну скупштину за овлашћење, да може пристуити састављању програма за ову свечаност.

Управни одбор моли, а знајући, да је свагда по својој најбољој савести и најбољем умењу делао и да је само интерес задруге у виду имао, у уверењу, да ће славна скупштина извештај овај на знање узети, рад њихов одобрити и предлоге њихове уважити.

Извештај овај узела је славна скупштина на повољно знање, одобревши рад управног одбора и уваживши све њихове предлоге са неким мањим допунама и изменама.

Прочитан је завршни рачун од 1906. год., који је добро вођен а од прегледачица рачуна тачно прегледан и у најбољем реду нађен. Завршни рачун прима се уз признање нашој врлој задругарки и многогодишњој благајкињи Гђи Мили Недељковићки на тачном и савесном вршењу рачунских књига.

Досадање часништво ове задруге благодаривши на поверењу подноси своју оставку.

Поново се бирају једногласно: за начелницу: Јелена Деметровић, за подначелницу: Марија Дра Цепењага, за благајкињу: Мила Недељковић, за перовођу: Синђел Стефан Николић. За одборкиње су изабрате: Марија Дра Милетића,

Меланија Дра Дајковића, Марија Милићка, Марија Врговићка, Милка Богдановићка, Меланија Гергеч, Јулка Брашован, Љубица Дра Буторке, Савета Клицин, Јулка Богдановићка, Катица Поповићка, Н. Гавриловића, Н. Томићка и Н. Поповићка.

Пошто никакав предлог за ову скупштину приспео није, то Гђа подначелница благодари присутнима на срдачном одзиву и стављајући им на срце, односно молећи их, да се свагда и на сваком месту заузимају за задругу, да и даље ревносно и вољно делају у интересу задруге, затвара скупштину. —

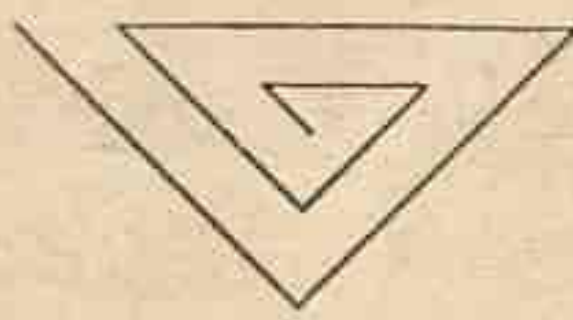
Једна чланица.

К Н И Н.

Добили смо рачунаски извештај Книшке Задруге за прошлу 1906. г. који показује повчано стање те младе задруге, као:

Коначни рачун за 1906 г. Приход: 1. Чланарина од чланица I реда К 154— од редовних чланица К 230— од потпомажућих чланова К 82— од потпомажућих чланица К 24— 2. Забаве чист приход К 807'01 3. Добровољни прилози К 470'21 4. Вишак резервног фонда К 56'40 5. Резервни фонд на уложној књижици код Српске Кред. Задруге 457.— Свега К 2280'62 — Расход: 1. Потпоре сиротињи К 78— 2. Књиге и листови ученица К 31'36 3. Трошак управе К 48'99 4. Чланарине Срп. Кред. Задруги К 26— 5. Резервни фонд на улож. књижици код Срп. Кред. Задруге К 457— Претек на расположење глав. скупштини К 1,639'27 Свега К 2280'62.

Предрачун за 1907. г. Приход: 1. Од чланарине К 490— 2. Потпора општине Книшке К 300— 3. Добровољни прилози К 100— 4. Разни приход К 100'73 Претек од 1906. г. 1639'27 Свега К 2,630— Расход: Плата учитељки ручног рада К 720— Потпора ученицама К 600— Потпора сиротој дједи К 150— Послуга и трошак управе К 40— Чланарине Срп. Кред. Задруге Книш К 26— Књиге и листови ученица К 50— Непредвиђени К 116'15 20% Резер. фонду К 527'85 На расположење скупштини за разне сврхе К 600— Свега К 2,630— Книш 31. децембра 1906. Пресједница Тонка Вујатовић с. р. Подпресједница Вукосава Боглић с. р. Тајник Ј. Берић с. р. Часница Ангелина Јовић с. р.

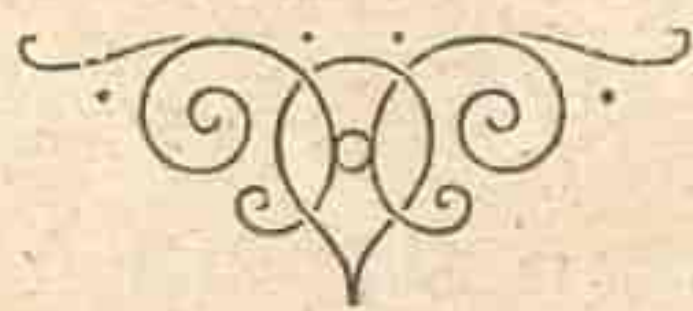

П р о л е ћ е.

Живот се буди свуда око мене
Цвркут се птица чује са свих страна
И пчеле зује, дрва се зелене
Распростире се мирис јоргована.

А моја туга тихо ишчезава.
Почнимо опет, јер све се понавља.
— Можда ме воли она мома плава!
Љубав се опет у мом срцу јавља.

Дим. П. Стојшић.

Л И С Т А К.

Пре развода.

— Да ли би волели знати, шта хоћу? — рече госпођа Јовићка своме мужу, — рећи ћу вам, само будите стрпељиви ма и неколико минута, јер можда ћу бити мало опширнија.

Муж хладно одговори:

— Слушаћу.

— Дрхћући глас жене, открио је узбуђеност њену кад је почела: хоћу да вам кажем, да нам је заједнички живот онемогућен, и тврдо сам се одлучила, да га сутрашњим даном и завршим. Ви сте господин човек, признајем, и у колико се тиче ваше брачне верности никада вам нисам змала шта пребацити, изгледа бар да ме нисте никада преварили. А ја, и ја сам поштена била од онога момента, од када нам је свештеник прочитао закон у присутности свију сватова тако, да ме од то доба, ни један мушки, осим вас, није видео у спаваћој хаљини. По томе не можемо ни чим једно друго теретити нити што пребацити. Друго је нешто што нас двоје раставља; карактери нам се не слажу. Врло мало бракова одговарају потпуно овом услову, али наш баш ни мало. Све што радим, вас вређа, а ја опет и најневиније ваше дело просто не подносим. Вас моје речи муче, а моје живце пак уиропастеће ваше смејање. Та ни ћутање не праштамо једно другом. Претерујемо у нервозности и до крајности надражујемо нашу осетљивост. Због једне сукње, шешира, или због тога, да ли да се понесе у шетњу штап или кишобран, или што се пиле није јако испекло или што се јако испекло — повађамо се и груби смо једно према другом као кочијаша. Код куће, по некад говорите — и тада тако говорите, да ја треба да сам нема, као печена риба, ни једном се речју не смем уме-

шати, други пут опет не би ни за цео свет отворили уста, као да сте мумија нека.

Када сте ви весели, и ја треба да сам весела, а жалосна, кад сте у „колу“ изгубили. Ваша је нарав ћудљива, променљива, надражљива, не трпи ни најмању опозицију, а кад почнем говорити о стварима, које вас не занимају, не дозвољавате ми, да могу и једну реченицу завршити. Ви не волите Минку, моје мало цето, јер кажете да ме много лиже, и да се чисто непристојно чеше и приљубљује мени. Доста је, да ја само изречем своје мишљење, а ви сте одмах о противном уверени. Ви тврдите да разумете музику а ја да не разумем политику, међутим је сасвим противно.

Ви до плача риктате моју собарицу, а ваш одвратни послужитељ по свој својој вољи располаже подрумом. Ви ме приморавате, да носим исечене хаљине и гонили сте ме, док нисам морала напустити пушење. Кад какву маленкост хоћемо једно другом да растумачимо, у место да траје пет минута, протеже се сатима; догле дражимо и изазивамо једно друго, док на послетку не лупимо о главу једно другом такове чедности, које после никада не могу у заборав отићи. Једном речју, све вас једи: мој глас, моји кораци, моје одело, моје кретање, све оно по чему сам ја управо „ја“. Не одричите се, па и у овом моменту, видите, када ме гледате и речи моје слушате, видим вам у очима јасније од сунца, да би ме волели избацити кроз прозор и то главом напред.

— Па? упаде господин Јовић.

— Па, драги пријатељу, решила сам се, да прекинем, нећу да одуговлачим овај ризичан, у опште бескористан живот. Та ово нити је моја погрешка нити је ваша, него нас обоје, али зацело,

да једно за друго нисмо и мислим, да нас срећа само тамо тражи, где нас понаособ налази. Не спречавајмо ју. После свега овога, ништа не смета нашем пријатељском разлазу. Срећом деце немамо, за коју би се процесати морали, сваком нам стоји на расположењу прилично имање, и заиста не разумем, зашто би и даље морали у једном и истом кавезу живети и једно другом перје чупати.

С богом, дакле. Мени је доста било, а вама и одвише што од прилике исто значи. Ви ћете бити сретни за себе, а ја за себе, и стојим добра, да ћете се по некад и мене сећати или за време бријања, или кад, десном погом из постеље устајете; ја, ја ћу пак сачувати успомену на једног потпуно часног ал непријатног човека. Но уверавам вас, да се нећу срдити на вас, јер видим, да вам је то већ у крви, сви ви Јовићи сте такви, и ваши родитељи нису могли — ви сте ми сами причали — дуже од петнаест дана једно с другим живети. То је и узрок да сте им ви једино дега. Али како видим ја сам се удала од предмета. Одмах ћу свршити, господине. Врати ћу се у свој стан и до сутра ћу се промислити, који је план најподеснији за наш развод.

*

За све време овога пребацавања Јовић није ни гласа пустио, само би му по некад задрхтала усна, обрве би му се подигле, а затим би двапут — трипут дубоко уздахнуо, и у половини дикције почео је — патраг скрштених руку — по соби ходати, као Наполеон, када је у каквој невољи био. Кад му жена заћута, стаде пред њу трудећи се, да лицем изрази највеће достојанство — разумем оно жалосно достојанство, које се јадној *жртва* приближује — стаде, рекох, и овако рече:

— Је ли крај?

— Јесте, крај је, и свему је крај, рече жена.

— Добро, драга, крај је, па и ја сам тога уверења, да изнова не можемо. Ви тако хоћете и раставићемо се, већ сутра, те ћемо обоје опробати самоћу.

— Ох! ја вам дозвољавам, да ју весељем зачињавате.

— Хвала; ја вам забрањујем.

— На жалост, нисам на то ни помислила. Ако вас оставим, то чиним да својим господарем постанем, а никако да господара променем. Будите спокојни: нисам вас ни досада варала, нећу

вас ни од сада. Јесте ли толико хтели рећи? —

— Не. Кад смо решили, да оделимо екзистенције, без да знамо куда то води.

— Како не би знали? Најпре измирењу, за тим старости.

— Не збијајте шалу, да завршим. Бићу кратак. Чинићемо по својој вољи, али је излишно да и свет сазна наше личне, унутарње ствари, све ово треба да остане међу нама. То је моје мишљење, а држим и ваше је?

— Не кажем, да није, али ће се ипак ово дознати, свет ће.

— Не одмах; тек доцније. А доцније пак неће бити тако непријатно по нас. Стога вас молим: пре но што би се коначно, за навек разишли, растанимо се најпре тако како ни код ваших пријатељица, ни код мојих пријатеља ни у сумњу пасти не би могли.

— А како то да учиним?

— Кад већ хоћете сутра да отпутујете, путујте дакле, али у место да одете којој вашој пријатељици или у иноземство, што вам је свакако и био смер, отидите у мој мали дворан, „Јаворњак“ и останите тамо два месеца, или док вам се не досади. Ката, верна служавка мојих старих родитеља, која је и мене однеговала, станује тамо; чекаће вас, послужиће вас и са љубављу ће лебдети око вас. Ви јој реците, да ћу у скоро и ја стићи.

— Али то неће бити истина, јелте?

— Неће, но ви јој само реците, Кућа је лепа, удобно је уређена. Из разлога, што тамо ни новине не стижу, ви не хтедoste никад ни ногом крочити на ту земљу, која је прастаро породично добро моје, у коме сам ја и своје детињство преживео. Сад је ту прилика, добра прилика, да га погледом својим удостојите, пре но што би ступили на стазу новог живота нашег. Ако сад пропустите, никада до њега доћи нећете. Дакле, могу ли рачунати, да ћете савет мој примити?

— Ви врло учтиво молите, дакле примићу; наштим се, да ваши последњи утисци о мени пријатни буду по вас. Денеширајте ви сами старој Кати. Отићи ћу у „Јаворњак“, остаћу тамо два месеца.

Затим су још неколико хладних речи изменули, и онда једно другом рекли:

— „Хвала“ — лаку ноћ — с Богом — јесте: „с Богом“!

Глас им није дрхтао, ох није! Али срца, она

сирота осетљива срца. Обоје су мислили: Заиста? Зар ћемо се збиља растати? Вечито? па видећемо голубице! Видећемо сине!

Али је госпођа Јовићка ипак сутра дан одпутовала.

*

Да ли сам рекла, да је било око половине маја када је млада жена стигла у „Јаворњак“ једног свежег, ведрога јутра. По ваздуху се вио још последњи издисај априлског поветарца, а сунце упола сањиво, чисто бојажљиво расипаше своје сјајне зраке. Ох, ала је лепо, дивно пролеће!

Госпођа Јовићка два дана је провела у разматрању новог јој стана. Када је сав разгледала, изабрала је себи једну собу на другом спрату, са растовом таваницом, сумпор-жутим дамастом тапетурану, собу велику, из које се могло врло далеко видети

Тек када је све своје ствари испаковала, када се је већ добро осећала у својој соби, и кад јој је свака ствар милом постала, онда је почела поново своје мисли сређивати и размишљати. Онима, који у кризи морала прибегавају у наручја природе, она им ванредан лек пружа. Посматрајући њу, уверимо се, да све пролази, срећа, као и туга, а ред, који у њој постоји, позива нас и приморава, да све своје, и срце и душу, приберемо и средимо. Госпођа Јовићка поче мислити, и то врло озбиљно, што је она већ давно чинила. Бацила је поглед на досадањи свој живот, на прве листове, који су са гледишта морала одиста били били: колевка, лутке, прво причешће, дугачке хаљине, забаве, затим млађано девојачко доба и брачни одељци Искрено рећи, њен живот није био роман или прича, него обична животна историја; ни велике радости, ни велике катастрофе не беше у њему. Судбина ју је вазда добром оценом подарила.

Свако вече је са том тајанственом надом задремала, да ће сутра доћи, ох! не, *неко*, у том погледу је и сувише поштена била, већ *нешто*. Међутим за девет година много је јутро освануло, али ништа се није догодило. Мало по мало и она, а и муж јој растројише се, за цело јој је и муж патно, и ако не хтеде признати, од оног монотоног живота, који јако упливише на духове нервозне. Муж јој не беше човек презрења достојан: образован, mudar, поштена душа, пекад — истина ретко! — пежна срца; са њиме све се може сносити; само живот не. И ма да је жалила што је ову крајност изабрала, самавање у

својој раној младости у том лажном — разведена, и неразведена — положају, но ипак се није жалала што је попустила својој напраситој природи. Истина није постигла срећу, али је постигла мир, који је гласник среће њене. Не смемо у једанпут одвише желети.

Без да се је осећала увређеном у своме положају, радо се је налазила у друштву старе Кате; иначе је горда и неприступачна била тако, да у редовним приликама ни једној служавци не би руку своју пружила. Али Катку није убрајала у ред служавке. Она је однеговала г. Јовића. Самоћа привлачи и спаја људе. Ниже нешто подигне, а више мало спусти, тако, да их скоро изједначи. Госпођа Јовићка је у брзо скопчала пријатељство са старом Катом, која и није била друго, но једна стара, ал врло добра жена, на којој се могла приметити резигнација дугог и негодног живота. Одело јој беше црно а коса бела.

Онај дан, када је показала дворац младеј жени, одвела ју је на трећи спрат, у једну велику, нешто опустелу собу, и отварајући врата застаде на прагу и рече:

— Прво хоћу да покажем госпођи све оно, што је у вези са временом, када је господин мали био. У овој се соби играо и провађао господин, кад је био мали.

Затим је отворила зидне орманове, у којима су се једно поред другог одмарали пајаци, бубњевци, оловни војници, разне играчке и показујући их рече:

— Ово су биле господинове играчке, кад је био мали.

У брзо јој се појави и један давинашњи спомен; извади једну лутку са окрњеним носем на рече:

— Видите госпођо, имао је, ову малу лутку, њу јечесто грлио и говорио: „Ово ће ми бити жена! „Јесте, како је занимљиво? Данас већ не би рекао. Леишу, бољу жену има.

— Госпођа Јовићка је ћутала. Ката ју упита:

— Јелте, све што вам показујем, веома је дирљиво?

— Ох, како да не, Като!

— Нашто је жена још са већом радошћу причала и показивала. Показала јој је ону собу, где је господин спавао; — некад се заборавила и у место господина спомињала је Милана и необичан утисак беше на душу младе жене то, што је од другог чула мужевљево, то поверљиво име, које је тако често изговарала до сада, а које од сада

никад изговара и неће. Показала јој је собу, у којој је радио. Ту на једној полици беху поређане: школске књиге, прве граматике, правачници, теке и задаци. Ту беху писанке, у којима су била — са малим, невештим ручицама — исписана прва слова и прве реченице. Госпођа Јовићка и нехотице само је једну узела од свију, које јој је Ката радо на преглед нудила, говорећи:

— Погледајте само, како је леп рукопис имао господин, још кад је био мали!

И млада госпођа читала је дрхтава стара слова: „Љубимо једно друго“.

Затим овако рече:

Волела бих сићи доле мало на ваздух, не осећам се добро.

Сишли су се. Неколико минута ходале су по-мо. Ходале су покрај обале једног великог језера, по коме су пловиле два лепа лабуда, два чудновата митолошка лабуда, Јупитер и Јуно, на што је Ката тихо Приметила:

— По овом се језеру возио господин, кад је био мали. Једно вече у мало те се није удавио. Сећању се тог целог свог века.

Када су приспели у сред ливаде, угледају једну стару клупу а Ката проговори:

— На овој је клупи седео господин и читао, кад је био мали.

Кад су кроз засејани врт пролазили, шта учини Ката?

Одвела је госпођу Јовићку до једног малог, празног, четворокутог и ниским летвицама ограђеног места па рече:

— Ово је био господинов врт кад је био мали.

Кад су затим стигли у двориште, и када су поред штале пролазили, случајно се зачу рзање коња. Ката пак дода:

— Пре тога је овде био Бонифац.

— Шта је био тај Бонифац? упита госпођа Јовићка.

— Бонифац је био »пони«-ка, кад је господин био мали.

И тако за све време шетње сретали су се, скоро при сваком кораку, са мноштвом малих Милана, који су се играли, трчкарали, смејали, радили, читали, писали. Појављивали су се при сваком савијутку, и госпођа Јовићка не могла ни један корак учинити, а да се не састане са једним малишаном у кратким чакширама, од сунца поцрнелим лицем гологлавим дечком.

Кад су се у кућу вратиле, Ката и опет поче причати, једноставно, по своме сећању, истори-

ју оног доба, кад је господин био мали. Не беше баш весео догађај.

— Помислите госпођо, рече стара жена, како су били необични људи господинови родитељи. Ви их нисте познавали, али ја јесам.

— Нису трпели једно друго, не зато, што су неморални или рђави били, него само због карактера им, који се нису слагали, и готово су увек растављено живели. Има ли од тога шта горе? Кад је отац код куће био, мати је путовала, и како су обоје волели господина Милана, који им је једино дете био, свако га је хтело са собом повести, не да не би изазивали љубомору једно другог, обоје су увек одустајали од својих жеља. И тако су га овамо са мном заједно донели и од тога доба сам ја пазила на њега и ја сам му попуњавала родитеље. Тако сам га однеговала, по најбољем свом уверењу. Родитељи су му доста млади помрли, и сирото дете горко је плакало богме, још већма него да их је познавало. Ја се за то не срдим, али знам, кад се ја преселим у вечност, за мном неће тако плакати.

— Све ово зато причам госпођи, да сазнате, што вам он није смео казати и да му опростите, ако би некад нервозан, необичан и неприродан био наспрам вас. Није то његова кривица, то је кривица још оних времена, кад је он мали био. Да није тако мали био, као што је он био, са свим би друкчијим човеком постао.

Ово је рекла стара Ката и још много шташта, са много анегдота и одељака, и толико занимљиво, да им се је разговор до поноћи протегао. Обе жене окружио је мрак, и ни једној не паде на ум, да лампу заиште. Тако стара Ката није ни могла приметити, да је госпођа Јовићка крадом — у мраку — сузе брисала. И кад је госпођа Јовићка устала рекавши:

— Све, што сте ми о моме мужу рекли, пружа ми радости добра жена — и врло јој јако стисне руку.

Ово је стару Катку ни најмање изненадило. А још мање ју је изненадило, када јој је млада жена пружила брзојав који је гласио за варош Б. и да га одмах однесе на пошту.

Шта је било у брзојаву? Ма шта, свеједно. Толико је истина, да је још то вече отишао и да је господин Јовић већ сутрадан приспео.

У *Турији* 11. новембра 1906.

Прерадила: **М. К. М.** рођ. С.

Ходи драга!

Ходи драга, ходи драга,
Док још бујна младост цвате,
Док љубављу груди горе —
Докле срце куца за те.

Сјећаш ли се, слатких ноћи. —
Кад на усни, усна гори?!...
Сјећаш ли се, тога раја —
Што га вјечна љубав створи!

Зворник.

Знаш кад нам је кутић сваки,
Био земља обећана?!
»Заклињем те Богом светим!
Не спомињи прошлих дана!«

»Све је прошло, све је прошло,
Мој драгане, требаш знати!
Одбио си срце оно,
Што је знало осјећати...«

А. Карабеговић.

Т и с и . .

Ти си цвјетак, који но је
У самоћи процвјетао,
Који није ни лепирић
Својим крилом дотакао.

Тебе није вјетрић дирно,
На те није роса пала;
Ти си цвјетак, који није
Људска рука неговала.

Тебе нису ни спазили
У самоћи твојој људи;
Таким цвјетком ја бих хтјео,
Да окитим своје груди.

Сарајево, 1903.

Атлета.

Г Л А С Н И К .

Нов добротвор. Скоро је преминуо у Мо-
стару Миле Шаншић, који је у опоруци својој
оставио 50 хиљада круна на добротворне и про-
светне цели свога народа и осигурао себи угледно
место међу народним добротворима. Слава му!

Верени и венчани. Г. Иван Бранкован, де-
ловођа филијале Централног Кредитног Завода
у Сенти, верио се с г-ђицом Маром Лунгулови-
ћевом, ћерком угледног и уваженог трговца ст.
кањишког.

40 годишњица. Српско црквено певачко дру-
штво у Земуну прославиће о. г. о Духовима своју
40 годишњицу. Том приликом осветиће друштво
своју заставу, коју је даровала кума гђа Софија
ил. Смирша, уједно председница тамошње до-
бротворне Задруге Српкиња и за коју је утро-
шила преко 2000 круна. Поводом те свечаности
позива то певачко друштво сва срп. певачка
друштва на прославу а уједно и на савет, како
ће том приликом установити савез свих срп. пе-
вачких друштава из Аустро-Угарске монархије.

Одликована. Енглескиња Мис Едит Дур-
лам одликована је од црногорског књаза злат-
ном медаљом за ревност. Она је провела више
времена у Црној Гори и пропутовала ју скоро
сву пешице, занимајући се проучавањем и сли-
кањем црногорске земље.

Одликовање. Турски цар, Султан Абдул Ха-
мид II, послао је по своме посланику Мунир
Паши, Њеном Височанству кнегињи Јелени, орден
Шефеката I. степена у брилијантима.

Царски поклон. Руски цар Никола покло-
нио је сиротињи, која трпи глад, милијун ру-
баља (2½ милијуна круна).

Бароница Бирде Кут, ретка женска, умрла је
у Лондону (Енглеска) прошле јесени. Она је у
својој 23. години живота наследила око 50 ми-
лијуна круна и сав тај иметак посветила је на
бедне и невољне. Њеним заузимањем створене
су у Енглеској многе хумане установе и са тих
великих добротворних заслуга одликовала ју је
пок. краљица енглеска Викторија племством, те

је тако она у свету прва женска, што је својим личним заслугама стекла племство. Кад је сахрањивана, пратило ју је цело грађанство лондонско, а понајвише сиротиња, која је од ње имала свој ужитак, и народ ју је са тога звао мати сиротиње. Једина јој је погрешка била, што се у својој 67. години удала за свога личног секретара, неког Американца, који је био од ње 30 година млађи.

ЧИТУЉА.

† **Катарина Бањанин**, мати уредника „Србобрана“ у Загребу, члана срп. нар. цркв. сабора и Хрватског земаљског сабора, упокојила се 19. марта (1. априла) о. г. Беше примерна жена, добра мати и вредна домаћица. Нашем другу изјављујемо своје саучешће, а покојници довикујемо: Лака ти црна земља била!

† **Јелена — Ленка — пок. Ђирије Николића**, негдашњег трговца из Пожаревца (Србија) преминула је 3. децембра, а сахрањена 4. истог месеца 1906. год. уз велико саучешће тамошњег грађанства. Покојница је била добра Српкиња и нежна мајка. Била је дуго година претплатница нашег листа и редовна чланица пожаревачке подружине Женског Друштва од постанка јој. Ову хуману установу је морално и материјално потпомагала и била је вазда добра и дарожљива према сиротињи. Лака јој црна земља била и вечан спомен међу нама!

† **Љубица Р. Стефановића**. Наш пријатељ, *Ђорђе Р. Стефановић*, угледни грађанин сентомашки и многогодишњи управитељ осн. нар. школе у свом месту, бивши члан епар. школ. одбора и т. д. изгубио је 26. марта (8. априла) о. г. своју добру и верну супругу **Љубицу**, у 61. год. живота, нашу давнашњу претплатницу и од постанка чланицу тамошње Добротворне Задруге Српкиња, која је више година заузимала у тој задруги и почасна места. Беше мирне и питоме нарави и изврсна домаћица. Нека прими наш пријатељ и наше саучешће, врлој покојници нека је вечан спомен!

† **Ђока М. Поповић**. После дуге и тешке болести упокојио се и вредни књижевник, образовани трговац и угледни новосадски грађанин **Ђока М. Поповић**, садруг старе и припознате овдашње фирме: Браће М. Поповића, која је са својих многих књижевних издања, са својих многогодишњих и многоврених календара, са својих издања Матице Српске, растуривањем црквених утвари, светитељских и историјских слика далеко чувена, а прочуо ју је и по свету разгласио сад пок. Ђока М. Поповић. Његовим прегалаштвом, његовим подузетним духом, његовим неуморним радом подигао је и дао полета тој разгранатој српској трговачкој радњи. Често пута се тој фирми и замерало по нешто особито од стране књижевника, али, кад се узме, да је та фирма много припомогла, да се у нашем на-

роду прошири читалачка публика, да се пробуди љубав за читање и да се из српских домова уклоне којекакве накараде од светитељских слика и заведу слике у духу српском и православном, онда се мора признати, да у том поболшању има највише заслуга пок. Ђока М. Поповић. За то и велимо: Бог да му душу прости! Вечан му спомен!

† **Лука пл. Бајић**. У Бечу има још неколико сталних српских породица, поглавито трговачког сталеза, који се одселише тамо трговине ради. Ти Срби нису заборавили на своје порекло, него су у туђини постали још одушевљенији поборници српске мисли и толико су радили, да су основали тамо срп. црквену општину, подигли себи цркву и школу, а жене им основаше Добротворну Задругу Српкиња, те у том духу јачају и свој подмладак. Један од тих заслужних и виђених Срба трговаца, који се пре 30 година из Митровице Сремске одселио у Беч и основао тамо своју породицу, био је и пок. *Лука пл. Бајић*, који је тамо преминуо 11. марта о. г. у 68. г. живота. Вечан му спомен!

† **Мијо Дугоња**. И Мостар варош изгубила је прошлог месеца свог угледног трговца, *Мијо Дугоњу*, који је пред смрт своју завештао све своје имање, које представља вредност од 100.000 К на просветне сврхе. Вечна му памет!

† **Велизар Боборон**. Панчево је изгубило прошлог месеца једног од најугледнијих и најродољубивијих својих синова, а добротворка и чланица тамошње Добротворне Задруге Српкиња, а наша претплатница г-ђа *Милица В. Боборон*, свога љубљеног супруга, *Велизара Боборона*. Покојник је заузимао кроз више година најугледнија места у својој општини. Био је потпредседник црквене општине, председник срп. цркв. певач. друштва, председник месног школ. одбора, управитељ новчаног друштва Вађевине, члан варошког представништва, члан Матице Српске, срп. учит. конвикта, срп. нар. позоришта у Нов. Саду, оснивачки члан месног ватрогасног друштва и т. д. Потпомагао је морално и материјално сваку народну просветну, привредну и хуману установу, те се и на крају свога плодног живота и рада сетио и одарио многе установе. Својој срп. правосл. цркв. општини оставио је 160 ланаца ораће земље, да по смрти његове врле супруге *Милице* исплати отуда фонду срп. више девој. школе: 10.000 К.; фонду за пострадале срп. трговце у Панчеву: 10.000 К.; мировинском фонду срп. нар. позоришта у Новом Саду: 5000 К.; панчевачком срп. цркв. певачком друштву: 5000 К.; срп. жен. раденичкој школи тамо: 5000 К.; „Привреднику“ у Загребу: 1000 К.; сиротинском фонду срп. правосл. цркв. општине у Панчеву: 500 К.; и панчевачком добровољном ватрогасном друштву: 600 К. Из тога се види, како је његова душа жељна била, да се у нас све гране напредног живота подстичу и расту и како је топло осећао за народ и његов на-

предак. Родио се 1834. г. у Панчеву. Слава му и вечан спомен!

† **Бранко Драгић**. Наша многогодишња претплатница *Јелена Драгић* из Вршца изгубила је

9. марта о. г. свога доброг супруга, *Бранка Драгића*, 40 годишњег трговца, у 64. години живота. Поред ње оплакују овог угледног члана деца, зет и многи пријатељи. Бог да му душу прости!

Б Е Л Е Ш К Е.

ПРОСВЕТА.

Ч Е С К А.

У Чешкој и Моравској је досада 7 средњих чешких женских школа са 3200 ђачица и 11 женских педагогија са 1500 слушатељица. Морава имаде 48 девојачких грађанских школа, које издржава земља, 1 државну, 1 градску, 2 приватне (од друштва) и 4 самостанске. — Досада имаду Чеси 2 женске гимназије „Минерву“ у Прагу, која је прва женска гимназија у Аустрији и гимназију школених сестара на Кр. Влахоградих. — У Вел Мезеричи (Морава) отвориће се реформна женска гимназија са модерним програмом. I. раз. неће имати латинског језика, у II. III. IV. V. и VI. поучаваће се латинштина, онда ће се разделити у два одељења, у наравословни и хуманистички. Класични језици биће омеђени. Ђачице моћи ће бирати између грчког и француског језика. У децемберу пр. г. предане су ове установе влади на одобрење. — Све три чешке женске гимназије издржаваће приватна друштва. — I. „Веснине“ школе издржава посебно патриотско друштво. „Весна“ је друштво, које издржава у Брну обртну школу, вишу девојачку школу и девојачки лицеј. Девојачка обртна школа постоји већ 20 година. Осим тога имаде „Весна“ свој девојачки интернат, вечерње курсове за шивење, кување, стенографију, писање на писаћем строју и т. д. Пре једне године отворила је „Весна“ течај за материнске школе. Имаде у свему до 1500 ђачица. До сада је издало друштво 1,090.393 К. за своје научне заводе. — Девојачки су лицеји у Брну, у Буђевицама, Хрудиму, Прагу, Пилзну и у Рокпцанима. „Д. О.“

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Нега косе. Коса постаје бујна, ако се пере водом од коприва, која се овако приређује: узме се толико корења од коприва, колико се може обема рукама захватити, опере се, изреже у комадиће и пристави у литру воде на ватру и то само 10 минута, јер се не сме кухати. У овој води остаје корење 12 сати, затим

се филтрира и дометне $\frac{1}{8}$ литре правог винског оцта и исто толико виновице или чистог спирита. Овом смјесом намочи се прије спавања кожа на глави. Мирис оцта брзо се изгуби. Ова вода врло угодно дјелује на кожу на глави. — И Кнајн је овакову воду врло препоручивао. Особито је пак корисна људима, којима слабо расте коса.

Ако је којом несрећом глачало било превруће, па оставило на рубљу смеђи траг, онда га ваља намочити, сољу посипати и на сунце метнути. Код шарених тканина изоставља се со, која међутим само простијим ткацима шкоди. Наравно, ако је рубље сасвим прегорело, онда ово нешкодљиво и изврсно средство не помаже. Само код мањих „несрећа“ помаже, па га све глачарице употребљују.

Мрље од рђе одстрањују се концентрираном растопином лимунове киселине, која се на мрљу накапље. Није ли лимунова киселина при руци, добро је накапати на мрљу сок једног лимуна, те оставити, да се сок осуши. Затим се испере у чистој води, којој се такођер нешто киселине додаје. Ако је потребно, понавља се — то за рубље сасвим нешкодљиво средство — више пута. Мрље ће сасвим сигурно нестати.

РАЗНО.

Како постају ваљани Срби сретни

(макар и сиромашни били).

1. Осим свега осталог постоји код управе друштва „Привредник“, као што је познато, — од 1902. године — још и нарочита каса (задруга) за кредит ваљаним младим Србима и трговцима.

и занатлијама, који се у свему владају према прописима. У ту задругу уплаћују се и штеди се стално, па колико ко у ту задругу уплати и колико у њој уштеди — а владања је одличног — тај може до пет пута толико почетног кредита добити, кад у своје време своју самосталну радњу буде отпочињ'о. Кредит добивају, разуме се, искључиво само чланови. Зато је пужно и најбоље да сваки ваљан Србин — док постане помоћник и чим прву плату прими — тој задрузи одмах приступи, па да у њу *непрекидно* уплаћује и штеди, док не дође време да отпочне своју самосталну радњу.

(На захтев шаље управа друштва «Привредник» сваком своме члану и претплатнику о томе пужна даља упуства).

2. А који су и као самостални господари напредни, угледни и достојни, за те се заузима „Привредник“, да их и ожени, а чланице добротворних задруга Српкиња, које су се примиле да буду «Привреднику» и у томе на руци, препоручују те ваљане Србе, иду им у свему на руку, да се према себи са ваљаним Српкињама и ожене.

Тако су многи старији ваљани питомци — који су све по реду људски обавили и посвршавали, па и војништво и пунољетство и т. д. пребринули — данас већ ваљани, напредни, самостални господари, озбиљне старешине своје породице и угледни грађани, себи, својој обитељи, своме месту, народу и држави на дику и корист, а «Привреднику», његовима добротворима, помагачима и сарадницима на радост и задовољство.

КЊИЖЕВНОСТ.

СПОМЕН МИЛИЦЕ СТОЈАДИНОВИЋ-СРПКИЊЕ. Издао одбор београдских девојака за споменик Милици Стојадиновић-Српкињи. Београд „Доситије Обрадовић“ — штампарија Аце М. Станојевића. 1907.

Врло укусно и лепо израђена књига са сликом Милице Стојадиновић-Српкиње. У овој књизи на 89 страна веће осмине написао је Јован Скерлић, професор београдског универзитета њену биографију и њен књижевни рад; преведен је од М. М. и П. С. живот и рад Милице Стојадиновић, по Лудвику Августу Франклу од Хорвата, који је у Бечу упознао Милицу и с њоме после дописивао; изнешен је по приповетци Милорада П. Шапчанина: „Монах Бенадије“, један одломак, који описује састанак у Јаску тог нашег књижевника са Милицом. Даље су приказане неколике песме њене и њених поштовалаца: Љубомира П. Ненадовића, Ђорђа Рајковића, Светлика Лазаревића, које су јој посветили ови песници још за живота јој.

Све је то лепо и складно удешено и занимљиво за читање. Из те ће се књижице, која је намењена поглавито нашем женском свету, сазнати какав је

дух владао у народу почетком друге половине прошлог столећа и колико се могао да узвиси у патриотизму и образовању један женски глас који је тек у скромним приликама одрастао и у скученим приликама своје образовање црпео. Њен живот јасно казује колико је у тој једној женској глави са таквом вољом и толиким одушевљењем изгубио наш народ, што у оно доба није имао својих виших просветних завода.

Ову књигу ваља да набави и да прочита свака Српкиња, колико ради имена ове заслужне Српкиње, чијој је успомени она посвећена, толико ради и оне цели којој је намењен чист приход ове споменице. Књига се може добити у гђице Катице Холецове у Београду, Макензијева улица 36.

ИЗ РАВНЕ ПОСАВИНЕ. Под тим насловом издао је наш сарадник, Милан М. Трифуновић, I књигу својих приповедака, која је штампана у Митровици (сремској) у штампарији Мирослава Спаића 1906. на 109 страна велике осмине, на финој артији. Цена није означена, а има шест приповетчица: Чиновник, Раде, Чича Стојан, На нов начин, Кавгација и Млади Станковићи.

Приповетке су вађене из живота нашег босанског света и лепо су обучене у чист српски језик, те се лепо и занимљиво читају, но рекли би да немају довољне поучне тенденције, бар не оне поуке, које требају оном свету, ком су поглавито намењене. Наши писци од те струке, треба свагда да управљају свој рад на страну здраве моралне поуке да махне шибалу и искорењују, а врлине да утискују. На то треба да иду све приповетке. Надамо се, да ће млади писац код II књиге и на ову страну више пажње поклонити.

МАЛА БИБЛИОТЕКА. Издавачка књижара Пахера и Кисића у Мостару издала је у једној књизи свеску 126/132. а у овој је изнела роман из београдског живота *Новац* од Пере С. Талетова. Цена је позната овакој библиотеци.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Гђа Ана Добројевић из Бос. Крупе по други пут ме је обрадовала лијепим даром, наиме, платила је један примјерак „Женског Света“, који се по жељи цијењене госпође шаље мени. Стога поштованој госпођи изричем најердачнију захвалност.

У Загребу, 23. марта (5. априла) 1907.

Олга Мартиновић

приправница IV. течаја.

Рачунски извештај

о забави Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња држане 24. фебруара (9. марта) 1907.

I. Примања:

а) од улазница	К 482 50
б) од добровољних прилога	К 613 20
в) од преосталих продатих ствари	К 46 18
Свега: К 1141 38	

II. Издавања: К 534 89

III. Чист добитак: К 606 49

Добровољне прилоге дадоше ова господа, госпође и заводи:

По 50 круна: Српска задруга за међусобно помагање и штедњу, по 30 круна: Централни Кредитни Завод, Анка А. Пајевића, по 20 круна: С. Дунђерска, Мара Плавшић, A pesti magyar kereskedelmi bank ujvidéki fiókja, Дора Дунђерски, по 10 круна: Dr. Balla Aladár, főispán, Катица пл. Новић, Victorina Jankovics, Friedrich Altwirth's Sohn, Ujvidéki takarékpénztár, A. Hirsch госпођа, Generalmajor Max Ritter Bitterl von Tessenberg, Festungskommandant, Schwarz Leopold, Лаза Милошев, по 8 круна: Десанка Мијатовић, по 6 круна: Frau Roth, по 5 К Српско трговачко удружење, Браћа Кенигштедтлер, Гавра Мијатовић, Рава Шнел рођ. Зрнић, Матица Српска, Dr. Kohn Károlyné, Анастасија Адамовић, Dr. Szlezak Lajos, Szabó Lajos, Љубица Матић, по 4 К: М. Вукичевић, М. Ивковић, Kuborci M., Helene Teubner, М. Дебелачки, Dobrucki Albine, Кондорони, Dr. Horváth Gézané, Вида Давидовац, Dr. Oppenheimer, Стеван пл. Радосављевић од Посавине, Васа Пушибрк, директор, Олга пл. Кнежевић, Марија Д. Јовановић, по 3 круне: Катица Меанцић, Мара Полит, Ана Димитријевић, Радинка Марковић, Angelina Popovics, Љ. Стефановића Син, Kron K. fia, Клајн и Попер, Dr. Velohorszkiné, Л. К. Алексијевић, С. Поповић Пеци, Dr. Endróczy, Елизек Фани, Zapletal és Stolz Károly, Francz Ziegler, Марија Максимовић, по 2 круне: Марија И. Вучетић, Јулка Поповић, Бета Варађанин, Вуић апотекар Драгутин Ненадовић, Милица Ђирић, Милица Нецков, Др. Сима А. Ђирић, Тинка Косте Шипоша, Катица Ђирић, Анка Јорговић, Марија Оберкнежевић, Браћа Миросављевићи, Екмеџић, Љубица Моловић, Н. Н. (Српска Штедионица), Христина Новић, Савета Остојић, Филип Михајловић, Ката Мирслов, Сава Илић, N. Dussing's Nachf., Zsivánovics Zsiváné, Софија Вуков удата Драголовић, Сремчевић (Рац-Габор), Марковићка, Гавриловићка, Ефрозина Еремвић, Иван Димитријевић, В. Ernst, Kovács S. Róda, Ивошевић Даница, Filipp Kohn, Катица пл. Бајазетова, Kertész Mór, Dr. Ofnerné, Дафина Димитријевић, Штауфер Љ., М. Л. Манојловић, Адела Форкапић, Крно Др., Dr. M. Ofner, Софија Француски, Д. Шпић, Fratricsevics, Kovatsay Istvánne, Dr. Maýerné, Grossingerné, Nemessányi Adél, Зорка Огњановић, Панта Спаић, Therese Weigl, Bresslauer Cécilia, Лука Јоцић, Паја Марковић, Јулка Савић, К. Свињаревића, Софија Дера, Eugenie Ernst Љубица М. Јовановића, Милева Вуичић, Ledererné, Манигодић, М. Вплић, Dr. Korény-Scheek Vilmos, Марина Завишић, Стева Капамаџија, Никола Ивковић, Др. Бранко Илић, М. Димић, Будимпешта, Годор Петровић, Ковиљ, Dr. Szipresz, Софија И. Г. Адамовић, Стојановић и Радовановић, по 1'20 круна: Bozsénik Bélané, по 1 круну: Катица Лера, Катарина Чупић, Смиља Слепчевић, Душан Монашевић, Персида Бојшићка, Милева Срданова, Даница Милићка, Пера Ракић, Николић, Shomann Istvánne, J. Hranilović Rosina Schomann, Vig Vilmos, Schiff.

У ове прилоге ваља урачунати и она два прилога по 10 К., што су још, децембра месеца приложиле госпође: Анастасија пл. Мајна рођ. Обреновић и Ермила Т. Николић рођ. Обреновић мислећи, да ће се ова забава одржати други дан Божића, као што је и мишљено, али су ти прилози отишли у рачун за прошлу 1906. г. те се не могу овде поново рачунати.

На свима овим прилозима, као и вредним скупљачицама, чланицама потпомагачицама, гђицама: Софији Обреновој, Даници Матићевој, Даници Томићевој, Олги Димитријевићевој, Мици К. Миловановићевој, Милани П. Павловићевој, Невени Јорговићевој и Љубици Дериној изјављује се овим јавна захвала; а издаје се захвала и г. гостионичару Верешу, који је према нашем друштву показао много предусрељивости и по могао, да је ова забава изашла добро и лепо.

Одбор.

Јаван рачун

о вечерњој забави добротворне Задруге Српкиња у Турском Бечеју на беле покладе 1907. г.

Добровољних прилога дароваше по 20 К: пресветла госпођа Ермила Николић рођ. Обреновић из Н. Сада; по 10 К: др. Богдан Давидовић, др. Љуба Павловић; по 8 К: Стева Ранковић; по 6 К: Breitkopf, Душан Ковачевић Ада, Dr. Csávossy Ignác; по 5 К: Пера Костић; по 4 К: Јован Малетић; по 3 К: Николић Беч, Обрад Грујић, др. Милоје Милојевић Паланка; по 2 К 10 п: Милан Арновљевић Н. Сад; по 2 К: Sebestyén Károly, Kropf Géza, др. Јоца Пивнички, Светозар Ранковић, Светолик Радивојевић, Рада Бајић Беч, Милан П. Нићин, Миша Ранковић, Ђора Нићин, Милорад Попов Карлово, Мита Павловић, Стева Црквењаков Карлово, Гига Јовановић; по 1 К: Лаза Киселички, Sáfrány Lajos, Dr. Kaczander Ármin, Garai Izsó, dr. Welacha Károly, dr. Wágner Károly, прота Милош Рајковић, Јоца Теодоровић, Schlesinger József, Мика Јосимовић, Макса Лазарев, Јелка Рајевићева.

Свега добров. прилога К 124'10

Од улазница К 318'—

Свега К 442'10

Издатак К 164'63

Чист приход К 277'47

Потписана задруга изриче свима поштованим прилагачима своју топлу захвалу.

Исто тако сматра задруга за пријатну дужност да се и овим путем усрдно захвали честитој овдашњој српској омладини, поименце: госпођицама Олги Теодоровићевој, Мари Ранковићевој, Јулки Недељковићевој, Дани и О. Давидовићевима и господи: Ивану Берићу, Војину Јовичину, Стеви и Ивану Кавићима, Јоци Јагедићу и Славку Стајићу, који су својом красном дилетанском игром зачинили ову забаву; а понаособ господину Гиги Јовановићу, што је дилетанте обучио и представе режисирао.

У *Т. Бечеју*, на Теодорову суботу 1907.

Мара Давидовића

председница.

П Р И Л О З И

за споменик *Милице Стојадиновић Српкиње*.

Добротворна Задруга Српкиња у Пригу добила је за горњу цел из *Загреба* ове прилоге:

Добротворна Задруга Српкиња:	10 К
г-ђа: Паулина Матијевић	10 "
" Нада дра Прице	4 "
" Јелена Ђук	3 "
" Бела Поповић	1 "
" Меланија Велпсављевић	1 "
Свега:	29 К

У *Чуругу* скупила гђа Евица Илић, приложише по 2 К: гђе Евица Илић и Даринка Гавриловић; по 1 К: гђе Ленка Грујић, Даринка Јовин, Пава Суботин, Сауш Десанка, Милевка Давидовац, Каленић Ана, Срећков Љубица, Плавшић Марија, Јованка Стојадиновић, Цвета Пачу и гђица Даница Јанковић; 40 пот. Драга Гавриловић и Н. Н. 20 потура.

И С К А З

о добивеном новцу о првој забави „Добротворне Задруге Српкиња у Голубинцима, држане 21. фебр. (6. марта) 1907. г.

Од улазница:	84 К 60 пот.
Добровољних прилога:	102 К 20 пот.
Свега:	186 К 80 пот.

Добровољне прилоге приложише: по 12 К г. Сима Ивковић; по 10 К г. С. С. Николајевић и син, г. Марко Ми-

ћић, Митровачка Штедионица; по 7'60 К г. Јован Јовановић; по 5 К г. Никола Петровић, г. Др. Радивој Тешић; по 4 К г. Милан Гњатић, Бродска Штедионица; по 3 К г. Аца Николајевић; по 2 К преч. госп. Димитрије Станисављевић, гђа Даринка Шајковић, г. Ђорђе Крстић, г. Божа Станковић, г. Вељко Станковић, г. Никола Параскијевић; по 1'80 К г. Паја Радовановић, г. Борислав Матејић; по К 1'60 г. Милош Жеграц; по 1 К Светислав Николић, г. П. Гудурић, г. Сима Станковић, гђа Персида Бановчанин, гђа Катица Стојановић; по 80 пот. г. Никола Мандић, г. Душан Панаотовић, гђа Софија Костић, гђица Анђелија Јаношевићева, гђица Даница Глибоњска, г. Милета Шајговић, г. Ђорђе Маринковић, г. Милан Недељковић, г. Гаја Мандић, г. Марко Станковић, г. Андрија Станисављевић; по 60 пот. г. Милош Станковић.

Свима приложницима изричемо овим путем најтоплију захвалност.

У *Голубинцима*, 12. марта 1907.

Тајник

Председница

Бранко Јанковић Милица Николајевић.

Исправак.

У последњем 3. броју нашег листа поткрала се непажњом слагачевом погрешка у извештају *голубиначке нове задруге*, где се говори о конституисању задруге. Тамо стоји, да је за председницу изабрана г-ђа *Зорка Јанковићка*, а треба да је г-ђа *Милица Николајевићка*, а Зорка Јанковићка је изабрана за потпредседницу. Слагач је прескочио читав ред из рукописа а коректор није приметио. Молимо, да се ово исправи.

Исто тако поткрале се неке погрешке и у чланку: „*Психологија Женскиња*“. На 53. страни у I. ступцу, у последњем пасусу у трећем реду пише: „*ишто* је исказивано“ а треба: „*чешто* је“. На истој страни у II. ступцу у првом пасусу, шестом реду стоји: „*одликује строгошћу*“, а треба: „*старошћу*“. На истом месту при дну ступца код петог одељка четврти ред одоздо почиње: „*Код женскиња*“... а треба „*Ход*“... У истом ступцу други ред одоздо стоји: „*а углед и глас*“... а треба: а „*услед тога и глас*“...

Уред.

Порука нашим претплатницима.

Страни, па скоро и сви наши листови прекинули су с вересијом, јер је она многе њих сахранила. Па и ми смо се решили, да с овом годином и с овим бројем прекинемо за будуће са вересијом, тим пре, што је штампана јако поскупила, те би нам вересија однела и оно мало зараде, што ју имамо око овог јевтиног листа.

Вересија нам је редовно 500—600 К годишње односила све од кад лист излази, па тако би и даље ишло, уверени смо, јер су читачи тако осетљиви, да одмах врате лист, ако их и после године дана на најучтивији начин опоменемо на дужност, па нас по неки још и поштено изгрде.

С тога још овај број шаљемо свима дојакошњим претплатницима, који нам до данас нису послали претплату за ову, а по неки и за прошлу и претпрошлу годину, па онда прекидамо за све, који нам до нашег Ускрса ове године не буду послали претплату. То чинимо и с тога, што хоћемо поново да штампамо адресе, а то опет односи знатну своту, па нећемо за несигурне платише још и тај трошак да сносимо.

Ко ни за четири месеца не може да доспе, да пошље претплату или не може да скуцка 3 круне, неће никад ни моћи. Ваља једном и наш свет навикавати на ред и тачност, јер ред држи свет.

И наше поједине скупљаче умољавамо, да и они до горњег дана скупе и пошљу претплату.

Ко од претплатника наших случајно не би добио лист за два-три дана кад обично стиже, нека одмах рекламира на пошти бесплатно.

У Новоме Саду, 1. априла 1907.

Уредништво и администрација „Женског Света“.

Нашим поштованим сарадницима и тајницима добр. задруга

јављамо, да ће им послате ствари доћи на ред, чим пређу извештаји радова и забава друштвених, који падају у почетку године.

Уједно умољавамо поштоване тајнике и тајнице појединих задруга, чији радови за прошлу годину нису још изишли у нашем листу, да их доставе у току идућег месеца, како би могли саставити тачан преглед о стању и имању појединих задруга, и изнети нашој читалачкој публици на углед,
УРЕДНИШТВО.